Partner av
Den internasjonale kampanjen
for å avskaffe atomvåpen (ICAN)

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

Medlemsblad
Nr. 2 2019 – Årgang 37

EN TRYGGERE VERDEN
UTEN ATOMVÅPEN!

FNs atomvåpenforbud

Et redskap for nedrustning

ARBEIDERPARTIET

Intens debatt om atomvåpen på vårens landsmøte

ICANS CITIES APPEAL

Norske byer støtter atomvåpenforbudet

IKKESPREDNINGS-AVTALEN

Sara Nes deltok på FN-møte

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

REDAKSJONEN
Anja Lillegraven
Mari Seilskjær

DESIGN
VON Kommunikasjon

TRYKK
Fagtrykk Trondheim AS

FORSIDEBILDE
Pixabay.com

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN
c/o Sentralen
PB 183 Sentrum
0157 Oslo

Besøksadresse:
Sentralen
Øvre Slottsgate 3
0157 Oslo

STYRELEDER
Signe Flottorp

DAGLIG LEDER
Anja Lillegraven

Norske leger mot atomvåpen er del av den internasjonale legebevegelsen mot atomvåpen (International Physicians for the Prevention of Nuclear War, IPPNW), og partner i Den internasjonale kampanjen for å avskaffe atomvåpen (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, ICAN).

ican
international campaign
to abolish nuclear weapons

INNHOLD

2 Leder

3 FNs atomvåpenforbud

4 Status for forbuds-traktaten

10 ICAN Cities Appeal

13 Spørreundersøkelse

14 Arbeiderpartiets landsmøte

16 Ikkespredningsavtalen

18 Landsmøte 2019

Signe Flottorp
Styreleder Norske leger mot atomvåpen

LEDER

På landsmøtet i Tromsø ble jeg valgt til leder i Leger mot atomvåpen. Takk for tilliten! Jeg gleder meg over utfordringen.

Jeg har lyst til å bruke denne anledningen til å takke de utgående styremedlemmene Tordis Sørensen Høifødt, Martin Lerstang Mikkelsen, Julian Hamsfjord og Anne Marte Skaland, og ønske nye styremedlemmer velkommen! Vi er heldige som har et svært kompetent styre og sekretariat.

Det er nå viktigere enn noen gang å arbeide for en verden fri for atomvåpen. Den geopolitiske situasjonen er ustabil og kompleks. Det verbale aggresjonsnivået øker, og det investeres massivt i oppgradering og modernisering av kjernevåpen. Dommedagsklokka har aldri vært nærmere midnatt: nå står den to minutter på tolv.

Atomvåpenspørsmålet trenger derfor mer oppmerksomhet, og det vil Leger mot atomvåpen bidra til. Vi vil bruke vår medisinske fagkunnskap til å forklare de humanitære konsekvensene ved bruk av atomvåpen.

For å sette spørsmålet på dagsordenen, trenger vi en organisasjon med stabile budsjettrammer. Medlemskontingenten er grunnfjellet i vår finansiering. Men vi trenger flere medlemmer! Hjelp oss med å oppfordre kollegaer og venner til å melde seg inn og støtte arbeidet for en atomvåpenfri verden!

Vi ser at det nytter. Vårt arbeid påvirket agendaen under Arbeiderpartiets landsmøte i april, og Norges forhold til FNs atomvåpenforbud ble en av de viktigste debattene på møtet. Dette kan du lese mer om i bladet på side 14. I denne utgaven får du også en lengre sak av Magnus Løvold, policyrådgiver ved Den internasjonale Røde Kors-komiteen. Løvold forklarer på en glimrende måte hvorfor FNs atomvåpenforbud er et godt redskap for nedrustning.

Bladet kommer denne gangen med et nytt og «friskere» design. Vi håper du vil like det! God lesning.

Signe Flottorp

FNs ATOMVÅPENFORBUD ER ET REDSKAP FOR NEDRUSTNING

To tiår etter at Berlinmurens fall markerte slutten på den kalde krigens atomkappløp, er risikoen for at atomvåpen skal bli brukt igjen på vei oppover. Flettverket av internasjonale rustningskontroll- og nedrustningsavtaler er i ferd med å rakne.

Magnus Løvold
Policy-rådgiver
Den Internasjonale
Røde Kors-komiteen (ICRC)

Tidligere års løfter om styrket innsats for nedrustning skyves til side og erstattes av utilslørte trusler om bruk av atomvåpen og kostbare programmer for atomopprustning. «Den kalde krigen er tilbake», sa FNs generalsekretær for ikke lenge siden, «men med en tvist. Mekanismene og sikringstiltakene vi hadde for å håndtere risikoen for eskalering og opptrapping ser ut til å ha forsvunnet».

Vi i Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC) er dypt bekymret for hva konsekvensene ville være dersom atomvåpen skulle bli brukt igjen. ICRC var den første internasjonale organisasjonen på bakken i Hiroshima etter atomeksplosjonen 6. august 1945. Sammen med Japans Røde Kors forsøkte vi å gi hjelp til ofre og overlevende. Den virkeligheten som blant annet ble dokumentert gjennom den konferansen Norge arrangerte om atomvåpens humanitære konsekvenser i 2013, taler i realiteten for seg selv. På et rent humanitært grunnlag konkluderte ICRC allerede i 1945 at atomvåpen er moralsk og humanitært uakseptable stridsmidler, og derfor bør forbys og avskaffes — og noen år senere vedtok hele Den internasjonale Røde Kors- og Røde Halvmåne-bevegelsen denne posisjonen.

Det er også en viktig operasjonell grunn til at ICRC arbeider for å forby og avskaffe atomvåpen. Våre egne studier har vist at det vil være svært utfordrende for oss

Foto: Johannes Daleng, Unsplash

som organisasjon å gi humanitær bistand til ofre for en atomvåpeneksplosjon — blant annet på grunn av den radioaktive forurensningen som en atomeksplosjon skaper. Vi kan ikke sende våre medarbeidere inn i et område hvor de risikerer å bli utsatt for livstruende radioaktiv stråling. Bruk av atomvåpen gjør det med andre ord trolig umulig for oss å oppfylle vårt mandat om å gi bistand til ofre for krig og andre voldssituasjoner.

Avtalen om forbud mot atomvåpen som er først og fremst et *signal* — en grunnleggende moralsk avvisning av atomvåpen. Ved å slutte seg til denne avtalen, sender land en beskjed til verdens ni atommakter om at enhver bruk av atomvåpen er *uakseptabelt* i lys av den humanitære katastrofen som vi vet ville oppstå, dersom disse våpnene skulle bli brukt igjen. I en internasjonal situasjon hvor risikoen for bruk av atomvåpen øker, er et slikt signal viktigere enn på lenge.

ET RETTSLIG BINDENDE INSTRUMENT

FNs atomvåpenforbud er naturligvis også et *rettslig bindende instrument*: En humanitærrettslig avtale som forbyr utvikling, produksjon, prøvesprengning, lagring, bruk og trusler om bruk av atomvåpen. I tillegg inneholder avtalen viktige forpliktelser om å gi bistand til ofre og om opprenskning av radioaktive områder etter bruk eller prøvesprengning av atomvåpen.

Det ligger i ICRCs mandat å fremme respekt for og gjennomføring av humanitærretten — og vi fremmer derfor atomvåpenforbudet på lik linje med andre humanitærrettslige avtaler, som minekonvensjonen og konvensjonen om klasevåpen.

I Norge synes mye av debatten om forbudsavtalen imidlertid å dreie seg om avtalens verifikasjonsbestemmelser og hvorvidt avtalens forbud mot å bistå, oppmuntre eller påvirke andre land til å bruke atomvåpen legger begrensninger på Norges NATO-samarbeid.

Fra ICRCs perspektiv, er det ikke grunnlag for å hevde at forbudsavtalen svekker eksisterende verifikasjonsmekanismer og sikringstiltak for nedrustning og ikkespredning av atomvåpen. Tvert imot kan det hevdes at forbudsavtalen *styrker* Ikkespredningsavtalens (NPT) verifikasjonsbestemmelser, ved å kreve at alle land, også land med atomvåpen, fremforhandler en verifikasjonsavtale med Det internasjonale atomenergibyrået (IAEA).

Hva gjelder forbudet mot å bistå, oppmuntre eller påvirke andre land til å bruke atomvåpen vil denne bestemmelsen, i vår analyse, ikke begrense Norges mulighet til å delta i kombinerte eller multinasjonale operasjoner eller annet militært samarbeid med land med atomvåpen, så fremt Norge gjennom dette samarbeidet ikke legger til rette for eller på annen måte gjør bruk av atomvåpen mer nærliggende.

Slik vi ser det, legger ikke avtalens forbud mot å bistå, oppmuntre eller påvirke andre land til å bruke atomvåpen noen store tekniske hindringer i veien for lands tilslutning til atomvåpenforbudet. Hva denne bestemmelsen vil bety i praksis vil imidlertid i stor grad være avhengig av de tolkningsuttalelsene forbudsavtalens statsparter legger til grunn, inkludert på fremtidige statspartsmøter. Og som med enhver internasjonal avtale, vil land naturligvis ha langt større mulighet til å påvirke tolkningen av forbudsavtalens innhold ved å slutte seg til avtalen.

«Avtalen om forbud mot atomvåpen som er først og fremst et signal — en grunnleggende moralsk avvisning av atomvåpen.»

Magnus Løvold (til venstre) er policy-rådgiver i Den Internasjonale Røde Korskomiteen (ICRC). Røde Kors og ICAN samarbeider tett i arbeidet for å fremme FNs atomvåpenforbud. Foto: Marko Kovic

ET REDSKAP FOR PÅVIRKNING

Den norske debatten om forbudsavtalen har også i stor grad fokusert på hvorvidt denne avtalen er et virkningsfullt tiltak i arbeidet for atomnedrustning.

122 land stemte for å vedta atomvåpenforbudet i 2017. Så langt har 70 land signert avtalen, mens 23 har også ratifisert eller på annen måte sluttet seg til dette instrumentet. Så snart 50 land har ratifisert eller sluttet seg til avtalen vil den tre i kraft som en internasjonal rettslig bindende avtale.

Ingen av disse landene har atomvåpen. Ingen er i en militær allianse med en atommakt. Og ingen av atommaktene eller deres allierte — herunder Norge — har så langt indikert at de kommer til å signere eller ratifisere atomvåpenforbudet.

Så hvordan kan da atomvåpenforbudet lede til en verden uten atomvåpen?

Et svar på dette spørsmålet fordrer en forståelse av atomvåpenforbudet som et utenrikspolitisk *redskap*: et verktøy som stater og andre aktører kan ta i bruk for å forme politiske forventninger og påvirke andre lands adferd på sikt. Om atomvåpenforbudet faktisk vil bidra til atomnedrustning eller ei, avhenger i stor grad av hvordan stater og andre aktører velger å benytte seg av dette redskapet.

Atomvåpenforbudet er for oss et nyttig redskap for påvirkning først og fremst fordi det etablerer en klar normativ standard om at alle atomvåpen skal være forbudt for alle. Fordi budskapet avtalen sender er så utvetydig, tvinger avtalen frem en aktiv stillingtaken i atomvåpenspørsmålet: enten mener man at atomvåpen er uakseptable stridsmidler og støtter forbudet; eller så avviser man forbudet og forsvarer hvorfor man mener at atomvåpen er nødvendig. Slik løfter forbudsavtalen bevisbyrden fra skuldrene til de landene og aktørene som er for atomnedrustning, og plasserer den på de aktørene som av ulike grunner ønsker å beholde disse våpnene.

Av samme grunn er forbudsavtalen også et nyttig verktøy for folkelig mobilisering. Meningsmålinger viser at det finnes stor folkelig motstand mot atomvåpen, også i landene som har disse våpnene. Forbudsavtalen kan bidra til å gjøre denne folkelige motstanden mot atomvåpen politisk relevant. Dette så vi nylig et eksempel på i Sveits, hvor folkets representanter i parlamentet instruerte regjeringen til å umiddelbart signere

og ratifisere atomvåpenforbudet, etter at regjeringen i utgangspunktet hadde besluttet å avvente.

Forbudsavtalens demokratiske mobiliserings-potensial synes å ha fått enkelte norske politiske partier og kommentatorer til å frykte at avtalen skal lede til såkalt *ensidig nedrustning*, altså en situasjon hvor Norges atomvæpnede Nato-allierte (USA, Storbritannia og Frankrike), på grunn av disse landenes demokratiske styresett, vil bli tvunget til å kvitte seg med sine atom-våpen, mens Russland, Kina og de andre atommaktene beholder sine. Enkelte har gått så langt som å hevde at atomvåpenforbudet derfor «kan gjøre verden til et farligere sted».

En slik frykt er, fra vårt perspektiv, ufundert. Atom-våpenforbudet angir et fleksibelt rettslig rammeverk for verifiserbar atomnedrustning, og spesifiserer ikke i detalj hvordan en fremtidig nedrustningsprosess skal se ut. Ifølge avtalens artikkel 4, kan land med atomvåpen enten destruere sine våpen *før* de slutter seg til avtalen, eller slutte seg til og *deretter* destruere sine våpen i hen-hold til en godkjent tidsplan. Denne fleksibiliteten gjør det fullt mulig for stater og andre aktører å arbeide for *gjensidig nedrustning* både innenfor og utenfor forbud-savtalens rammer.

Med mindre man er villig til å fraråde folkelig mobil-isering mot atomvåpen *som sådan* fordi muligheten for slik mobilisering er større i demokratiske enn ikke-demokratiske land, er det altså ikke grunnlag for å påstå at forbudsavtalen vil føre til ensidig nedrustning. Derimot er det mulig å bruke avtalen som et redskap for å bygge forståelse for at *initiativet* til fremtidige ned-rustningsforhandlinger trolig må komme fra et land med demokratisk styresett og et aktivt sivilsamfunn. Vi vet dessuten at lands utenrikspolitiske beslutninger påvirkes vel så mye av andre lands posisjoner og handlinger, som av innenrikspolitiske vurderinger. Selv om det i dag er urealistisk å tenke seg at *noen* av atommaktene skal slutte seg til forbudsavtalen eller ta initiativ til nedrustningsforhandlinger, så er det god grunn til å tro at de andre atommaktene ville respondert positivt på et slikt initiativ, dersom det skulle komme.

Spørsmålet blir da hva land som Norge kan gjøre *nå* for å legge til rette for at atommaktene en dag skal kunne samle seg rundt forhandlingsbordet og bli enige om en tidsplan for gjensidig avskaffelse av atomvåpen. Å styrke normen mot bruk av atomvåpen; å slå fast at atomvåpen er uakseptable militære stridsmidler i henhold til humanitærretten; og å etablere et fleksibelt rettslig rammeverk for verifiserbar nedrustning, fremstår fra ICRCs perspektiv som meningsfulle og gode tiltak.

Atomvåpenforbudet er et nyttig redskap for å gjen-nomføre disse tiltakene. Det er nå opp til land som ikke selv har atomvåpen — og kanskje spesielt land som har en viss innflytelse på atommaktenes beslutninger — å avgjøre om man vil benytte seg av dette redskapet.

Først publisert i Agenda Magasin: agendamagasin.no/debatt/fns-atomvapenforbud-redskap-nedrustning/

«Denne fleksibiliteten gjør det fullt mulig for stater og andre aktører å arbeide for *gjensidig nedrustning* både innenfor og utenfor forbudsavtalens rammer.»

FN-TRAKTATEN SOM FORBYR ATOMVÅPEN

STATUS JUNI 2019

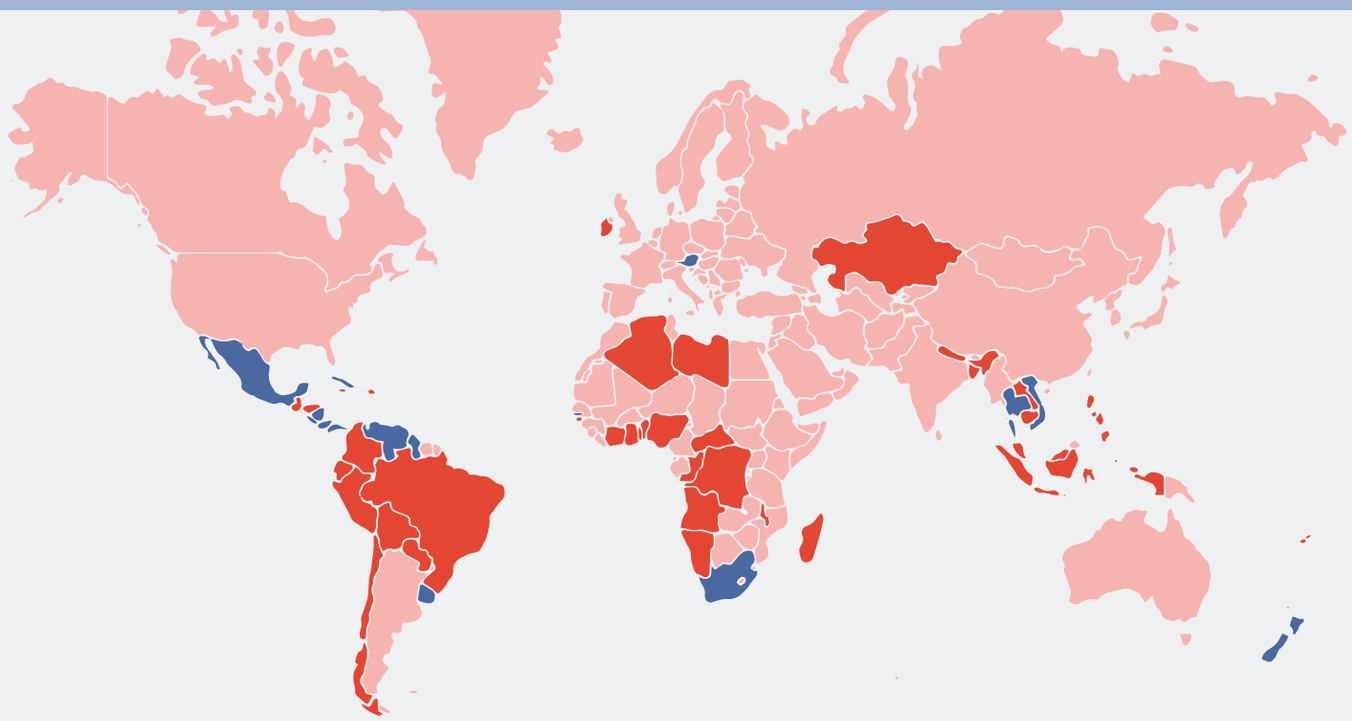

SIGNERT

Algerie
Angola
Antigua og Barbuda
Bangladesh
Benin
Bolivia
Brasil
Brunei
Den sentralafrikanske rep.
Chile
Colombia
DR Kongo
Den dominikanske rep.
Ecuador
Elfenbenskysten
Fiji
Filippinene
Ghana
Guatemala
Guinea-Bissau
Honduras
Indonesia
Irland
Jamaica
Kambodsja
Kapp Verde
Kazakhstan
Kiribati
Komorene
Laos
Libya
Liechtenstein
Madagaskar
Malawi
Malaysia
Myanmar
Namibia
Nepal
Nigeria
Paraguay
Peru
Republikken Kongo
Saint Vincent og Grenadinene
São Tomé og Príncipe
Seychellene
Togo
Tuvalu
Øst-Timor

RATIFISERT

Cookøyene
Costa Rica
Cuba
El Salvador
Gambia
Guyana
Mexico
Nicaragua
New Zealand
Palau
Palestina
Panama
Saint Lucia
Samoa
San Marino
Sør-Afrika
Thailand
Uruguay
Vanuatu
Vatikanstaten
Venezuela
Vietnam
Østerrike

ICAN CITIES APPEAL

OSLO STØTTER FNs ATOMVÅPENFORBUD!

I mai ble Oslo del av ICAN Cities Appeal, det globale oppropet til støtte for FNs atomvåpenforbud. At Norges hovedstad oppfordrer regjeringen til å signere FN-traktaten som forbyr atomvåpen, er et kraftfullt signal.

– Oslo vil presse de borgerlige partiene og Ap på Stortinget til å få Norge med på en internasjonal avtale om forbud mot atomvåpen, sa Oslos ordfører Marianne Borgen i forbindelse med vedtakelsen.

Byrådsleder Raymond Johansen understreket at det ikke er uvanlig at kommuner jobber med utenrikspolitiske temaer og internasjonale avtaler, og viste blant annet til Oslo kommunes arbeid med å følge opp Paris-avtalen.

STADIG FLERE DELTAR

TIl sammen er det nå 16 norske byer som har sluttet seg til oppropet. Internasjonalt er byer som Washington DC, Paris, Los Angeles, Sydney, Berlin, Manchester, Hiroshima og Nagasaki del av appellen.

– Byer er hovedmål for bruk av atomvåpen, og mange byer velger derfor å gå foran og markere støtte til FNs atomvåpenforbud. Det er oppløftende å se at lokalpolitikere tar ansvar når nasjonale myndigheter svikter, sier Mari Seilskjær, koordinator for ICAN Norge.

APPELLTEKSTEN:

«Byen vår er dypt bekymret for den alvorlige trusselen som atomvåpen utgjør mot lokalsamfunn verden over. Vi mener at innbyggerne våre har rett til å leve i en verden fri for atomvåpen. Enhver bruk av atomvåpen, enten bevisst eller på grunn av feil eller uhell, vil ha katastrofale, omfattende og langvarige konsekvenser for mennesker, samfunn og miljø. Derfor støtter vi FN-traktaten som forbyr atomvåpen, og oppfordrer den norske regjeringen til å bli del av avtalen.»

1

2

3

4

1 Fredsorganisasjonene jubler over godt vedtak i Oslo. **2** Oslos ordfører Marianne Borgen er en viktig støttespiller. **3** Saima Naz Akhtar fra Leger mot atomvåpen overrekker diplom til forslagsstiller i Tromsø, Pål Julius Skogholdt (SV). **4** Kakefest i rådhuset da Oslo fattet vedtak om å støtte FNs atomvåpenforbud.

Bergens tilslutning ble markert på Fyllingsdalen teater, med blant annet fremførelse av den prisbelønte barneturngruppen Le PeTiT CiRqUe®, som også underholdt på fredspriskonserten i 2017 da ICAN fikk Nobels fredspris. Foto: Kata Pasztor

HVILKE NORSKE BYER ER MED?

Så langt er ICAN Cities Appeal vedtatt i følgende byer / kommuner:

- Oslo
- Bergen
- Trondheim
- Tromsø
- Ålesund
- Bodø
- Kristiansund
- Hammerfest
- Horten
- Levanger
- Mo i Rana
- Sunndal
- Karlsøy
- Aurskog-Høland
- Nesodden
- Larvik

VIL DU AT DIN HJEMBY SKAL DELTA?

Mer informasjon om hvordan du kan gå fram finnes på ICAN Norges nettsider: icannorway.no

MASSIV STØTTE TIL ATOMVÅPENFORBUDET I BEFOLKNINGEN

78 prosent av den norske befolkningen mener Norge bør undertegne FN-traktaten som forbyr atomvåpen. Det viser en spørreundersøkelse fra april i år som Respons Analyse gjennomførte for Norsk Folkehjelp. Bare 9 prosent svarer nei på spørsmålet. Oppslutningen om forbudsavtalen er enda større blant Arbeiderpartiets velgere enn i befolkningen generelt.

Av de som mener Norge bør undertegne forbudsavtalen, svarer hele 85 prosent at Norge bør signere selv om vi blir det første NATO-landet som gjør det. Bare 5 prosent svarer nei på dette oppfølgingsspørsmålet.

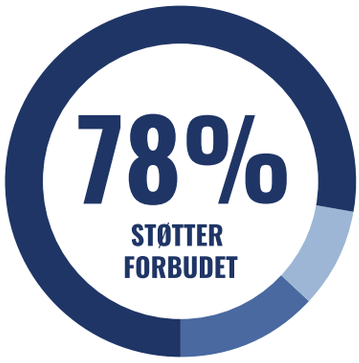

Fra markering utenfor Stortinget i mars

ARBEIDERPARTIET BEVEGER SEG SAKTE FRAMOVER

Atomvåpenforbudet var en sentral sak på Arbeiderpartiets landsmøte i begynnelsen av april. Mens partiledelsen mener at Norge ikke kan bli del av FNs atomvåpenforbud, hadde 10 av 15 fylkeslag fattet vedtak om at Norge må signere og ratifisere forbudstraktaten. I tillegg hadde en rekke store byer markert støtte til atomvåpenforbudet gjennom å bli del av ICAN Cities Appeal.

Presset mot partiledelsen var stort, og saken fikk svært mye oppmerksomhet i forkant av landsmøtet – men resultatet ble dessverre at forslaget om at Norge må signere atomvåpenforbudet ble stemt ned.

KOMPROMISS OM FORBUDET

Forslaget som ble vedtatt var imidlertid langt bedre enn det som opprinnelig ble foreslått. Uttalelsen sier blant annet at FNs atomvåpenforbud «er et godt initiativ og bidrar til å øke stigma rundt atomvåpen». Dessverre sier den også at «i dagens sikkerhetspolitiske situasjon er det politisk umulig for NATO-land som Norge å undertegne uten å redusere vår mulighet for innflytelse og beskyttelse.» Det gjenstår altså mye – men landsmøtevedtaket er et skritt i riktig retning.

Stor takk til AUF og grasrota i partiet som har jobbet hardt for å løfte denne saken. Det blir flere runder, og vi gir oss ikke!

IKKE ENSIDIG NEDRUSTNING

Trodde du at forbudet legger opp til ensidig opprustning, slik blant andre Anniken Huitfeldt og Jonas Gahr Støre har hevdet? Det stemmer ikke, og har blant annet blitt avvist av seniorforsker ved NUPI Sverre Lodgaard. Han uttalte følgende til Sunnmørsposten 6. april: – Forbudstraktaten henvender seg til alle atommaktene på lik linje, og utfordrer dermed særstillingen som de fem vetomaktene påberoper seg. Men i dette ligger det altså ingen oppfordring til ensidig nedrustning.

Ina Libak på talerstolen under Arbeiderpartiets landsmøte.
Foto: Thomas Birkeland

FRA AUF-LEDER INA LIBAKS TALE TIL ARBEIDERPARTIETS LANDSMØTE, 4.-7. APRIL 2019:

I 1957 var det en ordfører i Fet kommune, Theodor Kinn, som fremma et forslag på arbeiderpartiets landsmøte som ble vedtatt. Det lød slik: «Arbeiderpartiet vil av all kraft gå inn for for øyblikkelig stans av atomprøver i alle land, atomvåpen må ikke plasseres på norsk område.»

Nå i 2019 fremmer AUF forslag om at Norge skal signere FNs forbud mot atomvåpen. Å signere er en videreføring av Arbeiderpartiets stolte humanitære tradisjon. Å ikke signere vil være brudd med det samme. Og i år, som i 1957, så er det vi, summen av oss som er på Arbeiderpartiets landsmøte, som bestemmer om det blir vedtatt.

Noen sier det er naivt å tro på et forbud. Men de 122 landene som stemte for FN-avtalen om forbud er ikke naive. Den internasjonale Røde Kors-komiteen er ikke naiv. Tromsø, Bergen, Bodø, Karlsøy, Trondheim, Levanger, Hammerfest, Kristiansund og Oslo er ikke naive.

Noen sier det er følelsesstyrt å ønske et forbud. Men det som er følelsesstyrt, det er å bli så redd for reaksjonene fra NATO at vi blir handlingslamma og velger å gjøre ingenting.

Å la være å signere et forbud er å si at andre land besitter atomvåpen på våre vegne, truer med atomvåpen på våre vegne, og potensielt bruker atomvåpen på våre vegne. Avskrekking skaper usikkerhet, nedrustning skaper fred.

Kjære venner. 8 av 10 nordmenn krever et forbud.

Norge må signere FNs forbud mot atomvåpen!

ICAN NORGE PÅ FN-MØTE I NEW YORK

ICAN-aktivister fra hele verden var til stede på FN-møtet hvor partene i ikke-spredningsavtalen diskuterte atom-nedrustning. Sara Nes fra Bergen Nei til Atomvåpen var en av dem som deltok.

Markering mot atomvåpen i New York. Foto: Eric Espino (ICAN)

Sara Nes, du har nylig vært i New York på formøte til tilsynskonferansen for ikkespredningsavtalen. Hva gjorde du der?

Jeg hadde to hovedoppgaver. For det første fulgte med på samtalene og rapporterte live via Twitter. For det andre var jeg involvert i å snakke med delegasjoner, både for å be dem si bra ting om atomvåpenforbudet, legge press på atomvåpenlandene og minne om de humanitære konsekvensene av atomvåpen, og spørre om hvor langt de er kommet i prosessen med å signere og ratifisere atomvåpenforbudet. Jeg fulgte naturligvis ekstra godt med på den norske delegasjonen. I tillegg har jeg skrevet hjem til Leger mot atomvåpen og Nei til atomvåpen om hvordan samtalene går og hva som er hovedlinjene denne gangen.

Hva er formålet med disse samtalene?

Hvert femte år er det tilsynskonferanser til Ikke-spredningsavtalen. Mellom konferansene er det tre omganger med forberedende samtaler. Det har visst aldri blitt enighet om anbefalinger på disse formøtene, så funksjonen er nok mest som en tilstandsrapport. For oss i ICAN er det en ny anledning til å få fokus på atom-våpenforbudet og komme oss et skritt nærmere målet vårt om en tryggere verden uten atomvåpen.

Gikk det som du håpet denne gangen?

På det formelle plan, nei. Det ble diskutert anbefalinger hele andre uke, men det ble ikke konsensus om dem. Som ICAN-aktivist er jeg likevel ganske fornøyd, fordi ikke-atomvåpenlandene og møteledelsen ikke lot seg presse av atomvåpenlandene til å vedta tannløse anbe-falinger som atomvåpenlandene uansett ville løpe fra.

Hvem er de mest progressive i disse samtalene?

De progressive er det store flertallet av land i verden. De fleste er land i Sør, men det er også land i det globale Nord som viser lederskap. Det gjelder for eksempel Østerrike, Irland og New Zealand. Blant landene i Sør er verdt å nevne spesielt Sør-Afrika og Mexico. Men veldig mange har kommet med gode poenger om at det haster å fjerne den uakseptable trusselen atomvåpen utgjør. Costa Rica, Peru, Guatemala, Tanzania, Elfenbenskysten og Filippinene er blant de mange landene som sparker fra seg mot atomvåpenlandene.

Og hva er det atomvåpenlandene vil da?

Atomvåpenlandene kjemper imot språk som anerkjen-ner atomvåpenforbudet og som snakker om de human-itære konsekvensene av atomvåpen. De sier i klartekst at de ønsker å beholde atomvåpen som legitime våpen,

Sara Nes fra Nei til atomvåpen representerte ICAN Norge i New York.
Foto: Eric Espino (ICAN)

og at de ikke bryr seg om de humanitære konsekvensene. Norge og andre atomvåpenavhengige land støtter dem i dette. Det er helt utrolig!

Så du er ikke fornøyd med den norske innsatsen?
Nei, overhodet ikke! Atomvåpenforbudet ble ikke nevnt av Norge i det hele tatt, dessverre som forventet. De humanitære konsekvensene av atomvåpen ble derimot nevnt, men kun i forbindelse med å redusere risikoen for at atomvåpen blir brukt. Det er jo vel og bra, men målet vårt er at atomvåpen skal elimineres, ikke at risikoen skal reduseres. Norge nevnte også at vi har et mål om en atomvåpenfri verden. Det er nesten umulig å ikke si det, til og med atomvåpenlandene bruker samme formulering. Så det er egentlig ikke verdt noe klapp på skuldra. Vi må kunne forvente mer av Norge. Den store skuffelsen var at Norge sa seg enig med USA, Frankrike og Storbritannia i at det ikke var ønskelig å gå videre med utkastet til anbefalinger som hadde det sterkeste språket om humanitære konsekvenser.

IKKESPREDNINGSAVTALEN

- En av de viktigste internasjonale avtalene om atomvåpen.
- Vedtatt i 1968.
- Avtalen har tre hovedmål: ikke-spredning, nedrustning, og fredelig bruk av atomteknologi.
- Avtalen har begrenset spredning av atomvåpen, men i liten grad ført til nedrustning.
- Hvert 5. år arrangeres tilsyns-konferanse for å diskutere endringer og justeringer.
- Neste tilsynskonferanse er i 2020.

LANDSMØTE 2019

NORSKE LEGER
MOT ATOMVÅPEN

REFERAT LANDSMØTE 2019

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

Dato: 6. april 2019
Sted: Tromsø (UNN Åsgård)
Til stede: 13 stemmeberettigede medlemmer
3 støttemedlemmer med talerett.

1. VALG AV REFERENT OG MØTELEDER
Forslag: Møteleder Erlend Horn, Referent Anja Lillegraven
Vedtatt.
Forretningsorden vedtatt.

2. INNKALLING OG DAGSORDEN.
Innkalling og dagsorden er godkjent.

3. REFERAT LANDSMØTE 2018
Referatet er godkjent.

4. REGNSKAP 2018
Regnskapet godkjent. Avtroppende styre må signere regnskapet for å få endelig revisjonsberetning.

5. ÅRSRAPPORT 2018
Årsrapporten er godkjent, med følgende tillegg under punkt 4 aktiviteter og prosjekter – informasjon og kunnskap:

Medical Peace Work
Det er gjennomført to runder med Medical Peace Work MOOC (Massive Open Online Course) i samarbeid med Universitetet i Bergen. Ansvarlig for MOOC-gjennomføringen står hovedsakelig Ingvild Fossgård Sandøy og Klaus Melf (begge sitter i NLA-rådet).
NLA har også vært tungt involvert i utviklingen av MOOC-en gjennom Erasmus Plus prosjektet 2014-2016 som prosjektsøker- og koordinatororganisasjon. Ansvarlig Klaus Melf.

6. HANDLINGSPLAN 2018
Handlingsplanen er godkjent med to endringer, og styret og sekretariat får mandat til å prioritere fortløpende mellom tiltakene.

Tillegg under punktet om engasjement og mobilisering:
Stimulere til engasjement rundt atomdrevne militære fartøy med mulig atomvåpen på norsk territorium

Endring under punktet om kunnskap og informasjon:

Fra: *Bidra til å utvikle og spre informasjon om nettkurset om medisinsk helsearbeid, hvor helsearbeidere får opplæring om tiltak etter atombombeeksplosjon.*

Til: *Bidra til å utvikle og spre informasjon om nettkurset om medisinsk fredsarbeid, hvor en blant annet får en bevisstgjøring om hvor viktig forebygging av atomkrig er, og hvilken rolle helsepersonellet har i dette arbeidet.*

7. BUDSJETTFORSLAG 2019
Budsjettforslaget er vedtatt. Styret får mulighet til å revidere om et halvt år.

8. KONTINGENTSATSER FOR 2020
Det er vedtatt at disse forblir uendret.

9. FORSLAG OM KLIMAVEDTAK MED PRESENTASJON
Innkommende forslag faller og det stemmes over nytt forslag fremmet av Knut Mork Skagen:

«NLA ber styret utnevne en arbeidsgruppe for å utrede om, og eventuelt på hvilken måte, NLA kan inkorporere arbeid for å opplyse om global oppvarming og klimatrusselen fra et helsemessig og fredsbevarende perspektiv i sin virksomhet. Utvalget bes drøfte flere modeller for dette arbeidet, og styret bes ta stilling til ønsket sluttdato for arbeidsgruppens rapport. Det oppfordres til at arbeidsgruppen er bredt sammensatt og belyser saken fra flere perspektiv.»

Forslaget vedtatt med 8 mot 4 stemmer.

Knut Mork Skagen foreslår sammensetning av arbeidsgruppa til neste styremøte.

10. VALG AV STYRELEDER OG STYREMEDLEMMER
Innstilling fra valgkomiteen: Leder, Signe Flottorp.
Styremedlemmer: Saima Akhtar, Bjørn Hilt, Thomas Rene Bremnes, Charlotte Lunde, Knut Mork Skagen.
Innstilling vedtas.
Det innstilles også til to studentrepresentanter: Jala Imad og Hanne Marie Skogen.
Innstillinga er vedtatt.
Kathrine Hald innstilles som 1. vara til styret.
Innstillinga er vedtatt.

11. VALG AV VALGKOMITÉ
John Gunnar Mæland (leder), Tordis Sørensen Høifødt og Mari Jetlund innstilles som valgkomité.
Innstillinga er vedtatt.

12. OPPNEVNING AV REVISOR
Innstilling: Moltzau revisjon.
Innstillinga er vedtatt.

ÅRSRAPPORT 2018

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN (NLA)

Forkortet versjon - les hele rapporten her: legermotatomvapen.no/page/organisasjonsdokumenter/

STYRE (VALGT PÅ ÅRSMØTET 1.4.18)
Saima Naz Akhtar (leder), Signe Flottorp (nestleder), Julian Hamfjord, Bjørn Hilt, Tordis Sørensen Høifødt, Martin Mikkelsen, Anne Marte Skaland, Ane Vassbotten (studentrepresentant). Rådsmedlemmene Per Wium og Kirsten Osen (vara) har deltatt som observatører i styremøter på vegne av rådet.

SEKRETARIAT
Mari Seilskjær, daglig leder og koordinator for ICAN Norge (fra 19.2.2018).
Thea Katrin Mjelstad, rådgiver (fra 1.6.2018).
Praktikanter høsten 2018: Ada Eidshagen Menne, Ann Helen Evertsen og Maja Fjellvær Thompson.

MEDLEMMER
758 medlemmer (31.12.2018): 713 leger, 26 studenter og 19 støttemedlemmer.

AKTIVITETER OG PROSJEKTER

INFORMASJON OG KUNNSKAP

Forskningsrapport: Norske leger mot atomvåpen (NLA) finansierte en rapport fra Folkerettsinstituttet «The TPNW and its implications for Norway», skrevet av Gro Nystuen, Kjølv Egeland og Torbjørn Graff Hugo. Rapporten bidrar til et bredere kunnskapsgrunnlag for den politiske diskusjonen om norsk tilslutning til atomvåpenforbudet. Den slår fast at NATO-medlemskap juridisk sett ikke er til hinder for å støtte forbudstraktaten og at norsk tilslutning til atomvåpenforbudet er et spørsmål om politisk vilje.

Nytt materiell: NLA har produsert nye brosjyrer, flyere, animasjonsfilm og flere argumentasjonsnotater.

SEMINARER OG ARRANGEMENTER

NLA og ICAN har i 2018 arrangert diverse arrangementer for å øke kunnskapen om atomvåpenspørsmål. Totalt har vi medvirket til 29 seminarer, møter og debatter, ofte som arrangør eller paneldeltaker. Her er noen av arrangementene våre i 2018:

- **Seminar:** «Ærefrykt for livet» 24. august, Ullevål sykehus. Seminar om legers særlige engasjement i atomvåpensaken i anledning Kirsten Osens 90-årsdag.

- **Temamøte om atomvåpens humanitære og medisinske konsekvenser.** 22. oktober, Fritt Ord. Arrangør: NLA og Legeforeningen. Paneldeltakere: Tilman Ruff, co-president i IPPNW og en av grunnleggerne av ICAN, Marit Hermansen, president i Legeforeningen, Robert Mood, president i Norges Røde Kors, Kjølv Egeland, forsker ved Folkerettsinstituttet. Ordstyrer: Liv Tørres fra Nobels Fredssenter.

- **Panelsamtale: Norge, verden og atombomben.** 13. november, Nobels fredssenter. Arrangør: ICAN Norge og Nobels fredssenter. Paneldeltakere: Beatrice Fihn fra ICAN, Kai Eide tidligere diplomat og politiker, Jette Christensen fra Arbeiderpartiet, Alexander Zlatanos Ibsen fra Høyre, ledet av Ingerid Salvesen fra podkasten Du Verden! Visning av kortfilmen «Little Boy», en stilisert animasjonsfilm om atombomben som ble sluppet over Hiroshima, regissert av Kristian Pedersen.

- **Frokostseminar: Norway and the Nuclear Weapons Ban: What comes next?** 14. november, PRIO. Arrangør ICAN Norge og PRIO. Paneldeltakere: Beatrice Fihn fra ICAN, Tormod Heier fra Forsvarets stabsskole, Kjølv Egeland fra Folkerettsinstituttet, Gregory M. Reichberg fra PRIO, og Sunniva Bratt Slette fra Storebrand, ledet av Henrik Syse fra PRIO.

- **Fellesseminar i Sverige.** Norske leger mot atomvåpen og Svenske Läkare Mot Kärnvapen arrangerte en felles samling i Stockholm 23.-25. november. Diskusjoner om hvordan en skal fortsette å engasjere leger i atomvåpensaken, hvordan vi kan øke presset på våre respektive lands myndigheter for å signere atomvåpenforbudet, og om tettere samarbeid mellom organisasjonene.

POLITISK PÅVIRKNING

NLA og ICAN Norge har hatt hyppig kontakt med norske politikere og andre beslutningstakere i 2018. Vi har hatt møter, samt kontakt på telefon og e-post, med stortingspolitikere og rådgivere. Vi har også hatt kontakt med byråkrater og politisk ledelse i UD. Vi har deltatt i formelle politiske prosesser, og blant annet sendt skriftlige innspill til utredningen om atomvåpenforbudet, og holdt innlegg i komitéhøringer på Stortinget.

Påvirkningsarbeidet har handlet om atomnedrustning, Norges forhold til FNs atomvåpenforbud, og om videreføring av støtte over statsbudsjettet.

Vi har også hatt mye kontakt med lokale representanter for flere partier, for å bidra til å løfte atomvåpendiskusjoner internt i partiene. Vi har tett kontakt med ungdomspartier, og har samarbeidet med flere av dem om å påvirke moderpartienes atomvåpenpolitikk.

NLA har også vært representert på flere internasjonale møter, blant annet ICAN campaigners' meeting, NPT PrepCom i Genève, førstekomiteen i FN og Verdens legeforenings (World Medical Association, WMA) generalforsamling i Reykjavik.

MEDIESAKER

I løpet av 2018 har NLA/ICAN Norge bidratt til den offentlige debatten gjennom 11 leserinnlegg/kronikker/tidsskriftsartikler, inkludert en diskusjon om Norges forhold til atomvåpenforbudet mellom NLAs daglige leder Mari Seilskjær og UDs statssekretær Audun Halvorsen i Aftenposten i juni 2018. NLA/ICAN har dessuten fått redaksjonell omtale, og ofte sitater, i 14 mediesaker i 2018.

HANDLINGSPLAN 2019–2020

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN (NLA)

Forkortet versjon - les hele rapporten her: legermotatomvapen.no/page/organisasjonsdokumenter/

VISJON OG OVERORDNET MÅL

Leger mot atomvåpens visjon er en tryggere verden uten atomvåpen. Vi mener at et generelt, folkerettslig forbud mot atomvåpen er et viktig skritt på veien mot en atomvåpenfri verden. Vi vil derfor jobbe for å styrke FN-traktaten som forbyr atomvåpen (TPNW), og bidra til å stigmatisere atomvåpen og dermed øke presset på atomvåpenstater til å ruste ned og avskaffe atomvåpen.

Leger mot atomvåpen vil skape oppmerksomhet om atomvåpentrusselen, og bidra til et sterkere folkelig engasjement for å avskaffe atomvåpen. Vi vil bidra til en mer opplyst og kunnskapsbasert debatt om atomvåpenspørsmål, og spre kunnskap om at enhver bruk av atomvåpen vil ha katastrofale konsekvenser for mennesker og miljø. Vi er opptatt av å spre informasjon om atomvåpens medisinske konsekvenser og nødvendigheten av å forebygge atomangrep, og å engasjere leger og medisinstudenter i arbeidet mot atomvåpen. Leger mot atomvåpens hovedmål for de neste årene er å få Norge til å signere og ratifisere FNs atomvåpenforbud.

MÅL OG TILTAK

For å oppnå våre målsetninger må vi jobbe langs flere akser. Vi vil arbeide *politisk* for å sikre flertall for at Norge skal bli en del av FNs atomvåpenforbud, og for at Norge skal jobbe for å redusere atomvåpens betydning i NATO. Dette vil vi gjøre gjennom kontakt og møter med partier på Stortinget og med Utenriksdepartementet. Vi ønsker å bidra til at flere politikere blir i stand til å delta i opplyst og kunnskapsbasert diskusjon om atomvåpenspørsmål. Vi vil samarbeide med ungdomspartier, og støtte deres arbeid for å påvirke moderpartier. Vi vil utvikle gode posisjonsnotater som forklarer konkret hva Norge kan gjøre for å få på plass betingelsene for å bli del av atomvåpenforbudet, og hvordan vi kan jobbe innad i NATO for å fremme forbudet.

Vi vil også arbeide for å øke *kunnskapen* og *engasjementet* i befolkningen. Dette skal vi få til ved å utarbeide materiell og informasjon om atomvåpens humanitære konsekvenser, og spre dette via nettsider, nyhetsbrev og sosiale media. Vi vil arrangere foredrag, debatter, seminarer og undervisningsopplegg for ulike målgrupper. Nettsiden «Lær om atomvåpen» skal oppgraderes og oppdateres, og vi skal etablere en redaksjon for medlemsbladet. Vi vil også bidra til å utvikle og spre informasjon om nettkurset om medisinsk fredsarbeid, hvor medisinere får en bevisstgjøring om hvor viktig forebygging av atomkrig er, og hvilken rolle helsepersonellet har i dette arbeidet. For å få et større folkelig engasjement i atomvåpensaken vil vi fremme «ICAN Cities Appeal».

I 2019 vil Leger mot atomvåpen koordinere medlemsorganisasjonene i ICAN i Norge, og drifte ICANs nettsider og sosiale media-kanaler. Vi vil også arbeide for å styrke Leger mot atomvåpen som organisasjon, og har et mål om å doble medlemsmassen. For å oppnå dette vil vi holde internopplæring ved norske sykehus, og delta på aktuelle arrangementer med stand og informasjonsmateriell. Vi vil også arbeide for en mer stabil økonomisk situasjon ved å foreslå og fremme muligheter for flerårig støtte for fredsorganisasjoner fra UD, undersøke muligheter for andre finansieringskilder, samt legge til rette for gaver og donasjoner.

Leger mot atomvåpens nye styre. Fra venstre: Kirsten Osen, Saima Naz Akhtar, Thomas Rene Bremnes, Knut Mork Skagen, Charlotte Lunde, Jala Imad, Hanne Marie Skogen, Signe Flottorp (leder), Bjørn Hilt, Kathrine Hald (vara).

NORSKE LEGER
MOT ATOMVÅPEN

STØTT ARBEIDET FOR EN ATOMVÅPENFRI VERDEN

Leger har en etisk plikt til å hjelpe ved akutt nød. Ved bruk av atomvåpen vil ingen være i stand til å yte nødvendig medisinsk assistanse – skadeomfanget vil være for stort og strålingsfaren for høy. Derfor engasjerer leger seg for å forebygge katastrofen og avskaffe atomvåpen.

GI EN GAVE
Kontonummer: 3060 17 67089
Eller bli fast giver her:
legermotatomvapen.no

VERV EN VENN
Alle kan bli støttemedlem!
Innmelding gjøres via
legermotatomvapen.no